

A nyári betakarítás tapasztalatai

Nagy várakozás előzte meg a nyári gabonabetakarítás eredményeinek ismertetését. Csősz Tibor, a Mezőgazdasági Szövetkezők és Termelők Országos Szövetségének tanácsosa szerint azért is érthető a fokozott várakozás, mert a közelmúltig többéves ciklikusság jellemezte hazánk időjárását, és ennek hatásai kiszámíthatóak voltak, még akkor is, ha a mezőgazdaságban az időjárás az egyetlen tényező, amit nem tudunk befolyásolni. Az idei aratási eredmények láttán érdemes bizonyos tanulságokat levonni.

Évtizedes időtávon kimutatható egy ciklikusan vissza-visszatérő aszályos periódus. Ám az a gazdálkodási környezet, amivel az elmúlt néhány évben meg kellett küzdeni, egészen új hozzáállást követel az agrárium szereplőitől. Ugyanis teljesen mindegy, hogy a klímaváltozást emberi beavatkozások eredményeként könyveljük el vagy sem, a tény az tény marad: olyan anomáliákkal kénytelenek szembenézni a termelők, amilyenek eddig nem voltak jellemzőek, mondta a tanácsos.

Már 2018 őszén rendkívül vízhiányos időjárást kellett elszedniük, emiatt a gazdák többsége csak porba tudta elvetni a vetőmagot, mert a mezőgazdasági munkákat ekkor is idejében el kellett elvégezni. A rákövetkező télen esett ugyan egy kevés csapadék, aztán május elején is – sokak szerint az utolsó pillanatban –, de a növényeken már meglátszott a kedvezőtlen indulás. Sokan azt remélték, hogy ez az egyedi eset majd nem ismétlődik meg.

A 2019-es őszi vetési szezon valamivel kedvezőbbben alakult, amit az első állapotminősítési eredmények is alátámasztot-

tak, hiszen a vetések 70 százaléka kiváló volt, és a gyenge minősítések aránya egyik kultúrában sem érte el a 10 százalékot. Ennek következtében a gazdálkodók nyugodtabban tekintettek előre, idézte fel Csősz Tibor. De ahogy teltek a téli hónapok és közeledett a tavasz, az időjárás nem a gazdák kedve szerint alakult. Olyan tényezőkkel találkoztak, amelyekkel, úgy tűnik, a jövőben rendszeresen szembe kell néznie a növénytermesztőknek. A megszokott téli hideg nem köszöntött be, nem volt elegendő csapadék, a szántóföldeken nem lepte hó az állományokat. Ez már eleve előidézett egy bizonyos mértékű csapadékhiányt. Mivel nem volt kellő ideig hideg, ez kedvezett a kártevők áttelelésének. Ráadásul a hatóanyagok sorozatos kivonása miatt egyre kevesebb eszközhöz nyúlhatnak a gazdák a károsítók megfékezésére érdekében. A csávázószerek száma egyre csökken, már csak néhány hatékonynak mondható szer van forgalomban, és a velük elérhető eredmény sem olyan jó már, mint néhány évvel ezelőtt. Ezek mind sokat rontottak a

termésbiztonságon. Arról nem beszélve, hogy egyes engedélyezett hatóanyagot tartalmazó szerek ára jóval meghaladja a forgalomból kivontakét.

A tavaszi munkálatok idején a COVID-19-járvány miatt kialakult logisztikai problémák és a munkaerőhiány is érzékelhetően növelték a költségeket, hiszen a mezőgazdasági munkákat el kellett végezni, annak ellenére is, hogy az országban veszélyhelyzetet hirdettek, és nemcsak a növénytermesztésben, hanem az állattenyésztésben is.

A gazdálkodók pedig a veszélyhelyzetben is tették a dolgukat. A termelők gyorsan reagáltak a veszélyhelyzetre, és szabálykövető munkaszervezéssel gyorsan túlléptek a járvány miatti intézkedések okozta sokk első hatásain. A MOSZ tagsága szerint az aszály nagyobb problémát okozott, mint a vírus, mondta el lapunknak a tanácsos.

Augusztus első hetének végén, immár a nyári betakarítású növények eredményeinek ismeretében, el lehet mondani, hogy érdemes volt a megszokott ütemezésben elvégezni a mezőgazdasági munkákat. A csekély csapadék ellenére a vetés idejében megtörtént, így az állományok jó ütemben növekedtek. Később viszont a tél már szinte teljesen csapadékmentes volt, ezért annak elmúltával a növények nem tudtak növekedésnek indulni. Emiatt a vetések többsége egyenetlenné vált, a tavaszi növények magvainak jó része a magágyba kerülés után csak az első eső után tudott kicsírázni. Ritkán lehet annyira foltos táblákat látni, mint amilyeneket idén tavasszal láthattunk a határban.

A tavaszi állapotminősítések is más képet mutattak, mint a tél eleji: a jónak minősített területek aránya egyre csökkent, miközben a közepes és gyenge minőségűeké egyre nőtt. Tavaly még több

FOTÓ: MMG ARCHÍV

MOSZ-tagszervezet azt jelentette, hogy a 24. órában megérkezett náluk a csapadék, de ezen a tavaszon hiába várták a májusi esőt, ami tavaly életmentő volt. Most további két-három hetet kellett várni a csapadék érkezésére. De ennek sem örülhetett mindenki, hiszen olyan hektikusan érkezett a csapadék, hogy egyébként még a jó vízgazdálkodású talajokon is gyakran meglepetéseket okozott. Egymástól alig pár száz méterre lévő területek egyike szárazon maradt, míg a másikon pár óra leforgása alatt bő 100, sőt, volt, ahol 248 milliméter eső lehullott. Idén megint előfordult, hogy egy-egy tábláról egyszerre jelentettek aszály- és belvízkárt. Ez a helyzet az ország több pontján előfordult. Elképzelhető, hogy a hazánkra jellemző évi 600 milliméteres csapadékmennyiség 2020-ban is leesik, de előfordul, hogy ez a mennyiség néhány nap alatt jelenik meg a földeken. Ahol így történik, ott komoly károkat okoz, mondta a tanácsos.

A hirtelen érkező nagy mennyiségű víz kezelésére komoly vízrendezési, vízgazdálkodási és hidrológiai eszközöket kell bevetni, mégpedig további idő elvesztegetése nélkül. A csapadékeloszlás egyenetlenségétől függetlenül a mezőgazdasági területeken nagy hangsúlyt kell fektetni az olyan technológiák alkalmazására, amelyek elősegítik minél több csapadék tárolását a talajban, mivel még mindig ez az a közeg, ahol a legnagyobb mennyiségű vizet el tudjuk tárolni, és később hasznosítani is. Számítások szerint a magyarországi termőtalajok tárolási kapacitása meghaladja a 30 köbkilométert. A viszonyítás kedvéért: a Balatonban nem egészen 2 köbkilométer víz van.

De önmagában az öntözés fejlesztése nem elegendő, mert a legtöbb fejlesztési szándékot az Alföldről jelezték, ugyanakkor a Tisza vízhozama nem biztos, hogy az összes igény kielégítésére elegendő lesz. A talajok nem megfelelő állapota és az öntözés nélküli esőzések együtt azt eredményezik – amit már több tagszervezet jelzett –, hogy vagy még nem tudtak végezni az aratással, vagy a még levágtatlan termést kénytelenek lesznek a szántón hagyni, mert később már nem éri meg betakarítani, jelentette ki Csósz Tibor.

Az aratási eredmények alapján több szempontból is vegyes a kép. Az egyenetlen csapadékeloszlás, a talaj minősége, a használt fajták (fémzárolt, visszavetett, korai, késői stb.) miatt idén is mindenféle eredmény előfordult az országban, a 2 tonnástól a

8 tonnás őszi búza-termésig. Az előzetes országos eredmény alapján idén is átlagos lett a termésátlag, teljesen belesimul az elmúlt 5 év átlagába a maga 5,2 t/ha értékével. Sőt, az őszi árpa – nem kis meglepetésre – néhány kilogrammmal lemaradva a rekordterméstől minden idők második legjobb eredményét produkálta, 5,6 t/ha-ral.

Ami az őszi búza árát illeti, nem indult el erőteljesen fölfelé. Sajnálatos módon a piac továbbra sem értékeli a takarmánybúza és a malmai búza minősége közötti különbséget. Viszont pozitívum, hogy a

legfrissebb visszajelzések szerint a két minőség közötti árrés 1–2 ezer forintra nőtt, a malmai búza javára.

A kedvezőtlen időjárásnak köszönhetően a hozam mellett a beltartalmi értékek is csökkentek, emiatt a takarmánybúza mennyisége meghaladja az étkezésiét. Az ország gabonaellátását az idén is lehet biztosítani, elegendő kenyérgabona áll rendelkezésünkre. A búza piaca a felhasználási cél szempontjából egyre szekcionáltabb: más és más minőséget keresnek a kekszgyártók, a tésztagyártók és a pékségek.

Az őszi káposztarepce és az őszi árpa aratása befejeződött. A 311 ezer hektáron vetett repce igencsak megsínylette az időjárást, emiatt csak nagyjából 781 ezer tonna lett az össztermése. A gyenge hozam sokat rontott a jövedelmezőségén, hiába a viszonylag kedvező 130 ezer Ft/t körüli ár. Az őszi árpa vetésterülete 238 ezer hektár volt az idén, és 1,335 millió tonnát takarítottak be belőle.

Nincs más megoldás, mint hogy alkalmazkodunk a megváltozott körülményekhez. Az időjárás befolyásolhatatlan tényező marad, tehát hozzá kell igazítani a termelés technológiáját. Együtt kell működni a szakértőkkel a talaj vízháztartásának javítása érdekében, ki kell használni az EU-célkitűzéseiben preferált területek (vízgazdálkodás, öntözés, víz visszatartás, a tápanyagvesztés minimalizálás stb.) támogatását, ezeknek megfelelően kell fejleszteni az alkalmazott termesztéstechnológiát.

A termőterületnek és az egyre gyakrabban szélsőséges időjárásnak legjobban megfelelő vetőmagokat kell használni, ugyanis az a tapasztalat, hogy jó fajta választásával csökkenteni lehet az egyre gyakoribb szélsőséges időjárási jelenségek sokkhatását.

Azonkívül nemcsak az időjáráshoz, hanem a piachoz is alkalmazkodnia kell a termelőknek: szembe kell nézniük azzal, hogy a minőségi búzát nem hajlandó megfizetni a piac. A kiváló minőségű búza 1 hektárra vetített költsége meghaladja az eurobúza 1 hektárra vetített költségét, miközben a hektáronkénti termésátlaga jelentősen, többtonnával maradt tőle. Márpedig ez az 1–2 ezer forint/tonnás árkülönbség messze nem kompenzálja. Tehát jól meg kell gondolni, hogy milyen búzafajtát vetünk: egyebek között ez okozza, hogy egyre jobban leszakadunk versenytársainktól, mondta végezetül Csósz Tibor.

H. Gy.